

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อเรื่องแยกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์ในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ความหมายของการวิจัยทางการศึกษา

สถานการณ์วิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย

ลักษณะของการวิจัยหรืองานวิจัยที่ดี

ความพยายามในการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานี้ มิใช่จะเฟื่องเลี้ยงแต่ในด้านปัญญาความรู้ในวิทยาการ และประสบการณ์เท่านั้น ยังต้องเน้นในด้านความเป็นนักคิด นักค้น และนักวิจัยเป็นสำคัญ เพราะการเรียนในระดับนี้มิได้มุ่งแต่ความรู้ที่จะได้รับจากการบรรยาย หรือสาธิตจากอาจารย์และการฝึกทดลองเพื่อความชำนาญสำหรับตนในแขนงวิชานั้นๆ เท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เทคนิคและกลวิธีใหม่ๆ ด้วยตนเอง โดยการแนะนำหรือการนำเสนอของอาจารย์เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น การศึกษาในระดับนี้จึงมีลักษณะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญทางด้าน การค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ในรูปแบบของการทำวิทยานิพนธ์หรือการทำวิจัย ดังที่ลูวิทย์ อารีกุล (2521: 1-2) ได้กล่าวถึงลักษณะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาไว้ว่า ปริญญาโทและดุษฎีบัณฑิตนั้น เป็นการศึกษาเฉพาะในสาขาวิชาที่ผู้ศึกษามีความสนใจเท่านั้น เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง โดยนักศึกษาจะต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกจากตำราและคำสอนในห้องเรียน จะต้องคิดอย่างมีหลักการ เหตุผล และทำการวิจัยเพื่อเพิ่มความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจใคร่จะรู้ เพื่อจะได้สามารถตอบปัญหาหรือข้อข้องใจต่างๆ ได้ ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตจึงต้องทำการวิจัยที่เรียกว่า วิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นวิชาบังคับในหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอีก เช่น

1. ให้โอกาสและ เสรีภาพแก่นักศึกษาในการค้นหาข้อเท็จจริงและทดสอบเนื้อหาทางวิชาการ
2. เป็นการ เริ่มต้นใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองตามลำพัง
3. เป็นการ หัดใช้วิธีการค้นคว้าโดยวิธีวิทยาศาสตร์
4. เป็นการ ฝึกหัดให้มีนิสัยรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่ม มีเหตุผล และดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ

สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทบัณฑิตเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2488 และภายหลังจึงได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2504 เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางของมหาวิทยาลัยที่วางนโยบายควบคุมมาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของทุกคณะ สำหรับบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์นั้น เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวเป็นสาขาวิชาแรก ต่อจากนั้นได้ขยายงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต เพิ่มขึ้นอีกหลายสาขาวิชา และมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เป็นสาขาแรกในปีการศึกษา 2517 ด้วย นอกจากนี้ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรต่างๆอยู่เสมอให้เหมาะสมสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิชาการและความต้องการของสังคม จนกระทั่งในปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2530) ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต รวม 4 สาขาวิชาและหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตรวม 24 สาขาวิชา ได้แก่

หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา

จิตวิทยาการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษา

หลักสูตรและการสอน

พลศึกษา

หลักสูตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา

จิตวิทยา

สาขาวิชา

จิตวิทยาการศึกษา

จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

จิตวิทยาสังคม

จิตวิทยาพัฒนาการ

บริหารการศึกษา	บริหารการศึกษา
ประถมศึกษา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ประถมศึกษา
พยาบาลศึกษา	การศึกษาปฐมวัย
พลศึกษา	การบริหารการพยาบาล
มัธยมศึกษา	พลศึกษา
	สุขศึกษา
	การสอนภาษาไทย
	การสอนภาษาอังกฤษ
	การสอนสังคมศึกษา
	การศึกษาวิทยาศาสตร์
	การศึกษาคณิตศาสตร์
วิจัยการศึกษา	วัดและประเมินผลการศึกษา
	วิจัยการศึกษา
สาร์ตศึกษา	สถิติการศึกษา
โลตทัศนศึกษา	พื้นฐานการศึกษา
อุดมศึกษา	โลตทัศนศึกษา
การศึกษานอกโรงเรียน	อุดมศึกษา
ศิลปศึกษา	การศึกษานอกระบบโรงเรียน
	ศิลปศึกษา

สำหรับสาขาศิลปศึกษานั้น เริ่มทำการสอนเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2528 ส่วนภาค
วิชาการศึกษาออกโรงเรียนนั้น เดิมเป็นสาขาวิชาหนึ่งของภาควิชาวิจัยการศึกษา แต่ได้แยกตั้งเป็น
ภาคการศึกษาออกโรงเรียนเมื่อปลายปีการศึกษา 2529

การทำวิทยานิพนธ์ในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์ เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิตทุกหลักสูตร และหลักสูตรปริญญา
มหาบัณฑิต หลักสูตรปริญญาบัณฑิตบางหลักสูตร ในการศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิตนั้น นิสิตนักศึกษา
ทุกคนจำเป็นต้องทำวิทยานิพนธ์เพื่อสิทธิในการรับปริญญาบัตร แต่จำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ของ
แต่ละสถาบันการศึกษาอาจไม่เท่ากัน แล้วแต่ความสำคัญของวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรนั้นๆ

ส่วนการศึกษาในระดับปริญาโทมหาบัณฑิตนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทำวิทยานิพนธ์

ยกเว้นการศึกษาในบางหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเลือกได้ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์กับการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมแล้วสอบรวบยอด (Comprehensive Examination) เช่น หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาและสาขาวิชาในเทคโนโลยีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2520: 47-49) หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย 2523: 2-3) หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรที่ 2) สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ สาขาวิชาการสอนเคมี สาขาวิชาการสอนชีววิทยา สาขาวิชาการสอนฟิสิกส์ และหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย 2526: 92-100 และ 109) หลักสูตรปริญญาโททางบัญชี หลักสูตรปริญญาโททางรัฐศาสตร์ และหลักสูตรปริญญาโททางสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย 2526: 131, 184 และ 258) หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จารึกภาษาตะวันออก) หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) และหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การออกแบบชุมชนเมือง) มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย 2526: 70, 112, 152 และ 176) หลักสูตรปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรปริญญาโททางการเกษตร หลักสูตรปริญญาโททางสถิติประยุกต์ และหลักสูตรปริญญาโททางพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2526: 10 และ 14-19) เป็นต้น

สำหรับการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ ยกเว้นการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตหลักสูตร 5 ปีบางหลักสูตร เช่น หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรนี้ได้ลดลงเหลือ 4 ปี ตั้งแต่พ.ศ. 2508 (ไพเราะ ทิพย์ทัศน์ 2525: 52) หลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปริญญาการออกแบบอุตสาหกรรมบัณฑิต และหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 2524: 6-81) หลักสูตรการศึกษาศิลปบัณฑิต คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ 2518: 10-12) หลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 2526: 19) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตร 2 ปี เช่น หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต (เลิกใช้หลักสูตรนี้เมื่อปี พ.ศ. 2524) สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สาขาวิชาศิลปอุตสาหกรรม และสาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยา

เขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง 2525: 54) เป็นต้น จะเห็นได้ว่า วิทยานิพนธ์ในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ทำกัน ในระดับปริญญาตรีบัณฑิตและปริญญาโทบัณฑิต แต่เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิต ยังไม่กว้างขวางนัก จึงพบวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตมากกว่าดุษฎีบัณฑิต

อนึ่งการพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์นั้น มักเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อยสำหรับผู้ที่จะลงมือทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เพราะการเลือกหัวข้อเรื่องนั้นต้องใช้ความพยายามและพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ จึงมีผู้ให้ข้อสังเกตกว้างๆ ในการเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ (เนพร พานิชสุข 2523: 14) ดังต่อไปนี้คือ

1. เรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์นั้นต้องไม่ให้ซ้ำ หรือเหมือนกับเรื่องที่คุณคนอื่นได้เคยทำไว้แล้ว ทั้งนี้เพราะการทำวิทยานิพนธ์ควรที่จะเป็นเรื่องใหม่ และถ้าหากเป็นไปได้ควรที่จะเป็น เรื่องที่สอดคล้องกับภาวะเหตุการณ์ปัจจุบันได้ยิ่งดี จะทำให้การทำวิทยานิพนธ์มีคุณภาพและเป็น ประโยชน์แก่วงการศึกษามาก ด้วยเหตุนี้ผู้ทำวิทยานิพนธ์สมควรที่จะได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ที่ ทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการคิดเรื่องที่จะทำวิทยานิพนธ์ได้ง่ายขึ้น

2. ลักษณะและหัวข้อ เรื่องที่จะเลือกทำวิทยานิพนธ์ เมื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้แนวความคิดกว้างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์จากการไปศึกษาค้นคว้าตามห้องสมุดดังกล่าว ขั้นตอนต่อไปของการ ปฏิบัติก็คือ การเลือกตัดสินใจในหัวข้อวิทยานิพนธ์ สมควรที่จะพิจารณาให้หัวข้อที่งานนั้นมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ได้ศึกษา ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหน่วยงานของคนที่ได้ ปฏิบัติอยู่ก็จะทำให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ของผลที่ได้ลงทุนลงแรงไป เพราะเหตุผลที่ว่า การทำ วิทยานิพนธ์นั้นถือได้ว่าเป็นงานชิ้นสำคัญหรือ เป็นชิ้นโบว์แดงในอันที่จะทำให้การศึกษาในชั้นมหาบัณฑิต สมบูรณ์ที่สุด และยังประโยชน์ในอันที่จะให้ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ฝึกฝนและมีความเข้าใจในการทำ การวิจัย อันเป็นแนวทางในการทำวิจัยอื่นต่อไปอีก

ตอนที่ 2 ความหมายของการวิจัยทางการศึกษา

สารานุกรมการศึกษา (The Encyclopedia of Education) (Deighton, Lee G. 1971: 1919) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า การวิจัยการศึกษา คือการจัด การสืบค้นอย่างมีระบบเกี่ยวกับการศึกษาและผลผลิตที่ได้จากการศึกษา

สารานุกรมการวิจัยการศึกษา (Encyclopedia of Educational Research) กล่าวว่า การวิจัยการศึกษา คือกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ทางด้านพัฒนาการ และผลผลิตทางการศึกษา

จอห์น ดับบลิว เบสท์ (John W. Best 1970: 12) ให้ความหมายของการวิจัยการ

ศึกษาว่า การวิจัยการศึกษาคือ การพัฒนาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการศึกษาที่ผู้ศึกษาจะได้รับจากการศึกษา

หลุยส์ โคเฮน และลอว์เรนซ์ แมเนียม (Louis Cohen and Lawrence Maniam 1970: 29) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า การวิจัยการศึกษาคือ การศึกษาอย่างมีระบบ โดยใช้ความรู้และวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับหลักการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในการศึกษา

วิลเลียม ไวรส์มา (William Wiersma 1969: 4) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า คือการศึกษาอย่างมีระบบโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และแปลความ อภิปรายผลจากการศึกษานั้นอย่างกว้างๆ เพื่อนำผลมาใช้แก้ปัญหาทางการศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525: 27) กล่าวว่า การวิจัยการศึกษามีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพียงแต่ชี้ดวงเฉพาะเรื่องราวของการศึกษา หรือสภาพการเรียนการสอน เป้าหมายของการวิจัยการศึกษาก็คือ การค้นพบกฎ หรือข้อความรู้ทั่วไป (Generalizations) เกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อใช้ในการทำนายและควบคุมปรากฏการณ์ต่างๆ ภายใต้สภาพทางการศึกษา

จากความหมายของการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า คือ การศึกษาอย่างมีระบบโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การค้นพบข้อความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่างๆ

สภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย

การวิจัยทางการศึกษา เป็นงานที่มีความสำคัญในแง่ของการสนับสนุนงานวางนโยบาย และแผนการศึกษา เพราะการวางแผนที่ดีจะต้องอาศัยข้อมูลจากการวิจัยประกอบด้วย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2527: 117) นอกจากนี้ผลการวิจัยทางการศึกษายังช่วยงานบริหารทางการศึกษาได้อีกด้วย ถ้าผู้บริหารการศึกษาใช้ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาตัดสินใจ ก็จะทำให้การตัดสินใจหรือสั่งการมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง

การวิจัยทางการศึกษาของไทยนั้น เริ่มทำกันอย่างจริงจังในสถาบันการศึกษา ก่อนหน่วยงานอื่น เนื่องจากในระยะแรกนั้นงานวิจัยมักจะทำโดยผู้ที่มีความรู้ทางการวิจัยจริงๆ ซึ่งก็ได้แก่ผู้สอนอยู่ในสถาบันการศึกษาชั้นสูงนั่นเอง ดังเช่น มหาวิทยาลัย เป็นต้น ดังนั้นผลการวิจัยในระยะต้นๆจึงมาจากสถาบันการศึกษา ตัวอย่างเช่น สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก (International Institute for Child Study) ซึ่งตั้งอยู่ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปัจจุบัน) โดยทำการวิจัยเน้นหนักไปทางด้านจิตวิทยา พัฒนาการ เช่น การเรียนรู้ของเด็ก เป็นต้น อีกสถาบันหนึ่งที่ได้ทำการวิจัยมานานก็คือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามอาจกล่าวอย่างกว้างๆได้ว่า การวิจัยการศึกษา

ในประเทศไทยนั้นทำกันมาไม่น้อยกว่า 25 ปีแล้ว

ในระยะเวลาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา การทำวิจัยทางการศึกษาได้ขยายตัวกว้างขึ้น ทั้งที่ทำโดยสถาบันการศึกษา โดยอาศัยเงินงบประมาณแผ่นดิน และได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งเงินอื่น โดยเฉพาะจากต่างประเทศ และโดยส่วนบุคคลซึ่งในระยะแรกมักเป็นการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในระดับสูง เช่น ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และปริญญาโท เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการวิจัยส่วนบุคคลที่ทำโดยผู้ที่มีความสนใจส่วนตัวด้วยทุนของตนเอง หรือได้รับทุนจากหน่วยงาน สถาบัน หรือมูลนิธิต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ในระยะต่อมาการวิจัยทางการศึกษาได้ขยายตัวมากยิ่งขึ้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มของผู้ที่ศึกษาหรือมีความรู้ทางการวิจัยโดยตรง แต่ได้กระจายออกไปในกลุ่มครู และสถาบันการศึกษาต่างๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะสามารถใช้ผลการวิจัยไปประกอบการขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้ ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่สนับสนุนให้มีการทำวิจัยที่แพร่หลายมากขึ้นวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านปริมาณ ส่วนในด้านคุณภาพของงานวิจัยนั้น ก็มีผู้พิจารณาผลงานเหล่านั้นเป็นฝ่ายควบคุมมาตรฐานอยู่แล้ว

ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ทำวิจัยทางการศึกษาหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี และกรมต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น โดยมีจุดเน้นของการทำวิจัยแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและการนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยทางการศึกษาที่ทำมาในอดีตส่วนใหญ่มีลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานของตนมากกว่า นั่นคือถ้าเป็นการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ก็มุ่งในด้านของการนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการศึกษาของชาติ การวิจัยของหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการก็เน้นด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เป็นต้น สำหรับการวิจัยที่ได้จากสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือปริญญาโทหรือปริญญาเอกก็จะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันนั้นๆ เช่น เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาต่างๆ การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแต่ละเรื่องก็อาจจะมุ่งเฉพาะเจาะจงในระดับการศึกษาหนึ่งๆ เช่น ก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับทางด้านเทคนิควิธี ส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ร่องลงมาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเอกสารหรือการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มีไม่มากนัก การใช้เทคนิคใหม่ ๆ มีค่อนข้างน้อย เพราะเทคนิควิธีใหม่ๆ เพิ่งเผยแพร่เข้ามาภายหลัง เช่น เทคนิคเดลไฟ (Delphi) อีเอพอาร์ (EthnoGraphic Futures Research) เป็นต้น

จากสถิติการรวบรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เคยรวบรวมไว้จากโครงการจัดประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการ

วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้จัดไปแล้ว 3 ครั้ง ในปี 2522 2524 และ 2526 โดยโครงการนี้ได้มีการสำรวจผลงานวิจัยทางการศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ประมาณ 1700 เรื่อง ปรากฏว่าการวิจัยทางการศึกษาที่ทำกันมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาในระดับประถม คือมีเกือบ 1 ใน 3 ของงานวิจัยทางการศึกษาทั้งหมดที่รวบรวมได้ รองลงมาเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีประมาณ 1 ใน 4 ส่วน ทางด้านการฝึกหัดครู และอุดมศึกษามีประมาณใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 12-13 ของงานวิจัยทางการศึกษาทั้งหมด ส่วนการวิจัยที่เกี่ยวกับการอาชีวศึกษามีน้อยมากเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ซึ่งยังน้อยกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษที่มีอยู่รวมกันประมาณร้อยละ 6 ทั้งนี้ไม่นับรวมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง ถ้าพิจารณาทางด้านเนื้อหาวิชาของงานวิจัยดังกล่าวพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ ด้วย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2527: 121-124)

ลักษณะของการวิจัยหรืองานวิจัยที่ดี

ในปัจจุบันมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากในประเทศไทย แต่จะมีงานวิจัยสักเท่าใดที่เป็นงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ และมีวิธีพิจารณาได้อย่างไรว่างานวิจัยลักษณะใดเป็นงานวิจัยที่ดี ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ให้หลักในการพิจารณางานวิจัยที่ดีไว้หลายคนด้วยกัน ดังเช่น สมหวัง นิธิยานูวัฒน์ (2525: 83-84) กล่าวว่า การที่ผู้อ่านงานวิจัยจะซึ่งน้ำหนักและพิจารณาข้อความรู้อย่างเหมาะสม จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณา โดยทั่วไปเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานวิจัย มี 2 ประการ คือ

1. ความตรงภายใน (Internal Validity) การวิจัยใดมีความตรงภายในก็แสดงว่า ข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนั้นต้องเหมาะสม ถ้าเป็นการวิจัยเชิงเหตุผล ข้อค้นพบที่ว่าตัวผลมาจากเหตุที่มุ่งศึกษานั้นถูกต้อง มิใช่ว่าตัวผลมาจากเหตุตัวอื่นด้วย ในกรณีของการวิจัยเชิงบรรยายประเภทความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในการสรุปว่า สมรรถภาพด้านร่างกายมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางสมอง คำถามที่ผู้วิจัยต้องเสนอไว้ในรายงานการวิจัยก็คือ มีหลักฐานอะไรยืนยันว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์โดยตรง มิใช่ว่าตัวแปรสมรรถภาพทางร่างกายสัมพันธ์กับสมรรถภาพทางสมองโดยส่งผ่านตัวแปรอื่น ๆ การพิจารณาความตรงภายในของการวิจัยนั้น เราจะพิจารณาจากความสามารถในการควบคุมตัวแปรเกินความถูกต้องของการวัด และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสำคัญ

2. ความตรงภายนอก (External validity) ในกรณีที่เราศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยมุ่งที่จะสรุปพาดพิงข้อค้นพบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปยังประชากรเป้าหมาย (Target Population) การที่จะทำเช่นนี้ได้ ความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างนับว่ามีความสำคัญยิ่ง การ

วิจัยทางการศึกษามักถูกโจมตีว่า มีการสรุปขาดพียงเกินข้อมูลอยู่เสมอ ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างประชากร เราจะพิจารณาจากการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ในหลายกรณี การพิจารณาความแตกต่างระหว่างประชากรเป้าหมาย (Target Population) กับประชากรที่สามารถติดต่อได้ถึง (Accessible Population) ในการวิจัยบ่อยครั้งเราจะพบว่า เราไม่สามารถติดต่อกับประชากรได้ทุกคนหรือทุกหน่วย ดังนั้นกรอบในการสุ่มตัวอย่างของเราจึงเอาเฉพาะประชากรที่สามารถติดต่อได้เท่านั้น เช่น ประชากรของเราเป็นครูโดยที่สอนอยู่ในชั้นประถมศึกษา ในกรณีนี้เราจะพบว่า ครูไทยที่เราไม่สามารถติดต่อได้โดยไปรษณีย์ มีจำนวนไม่น้อย ยิ่งประชากรเป้าหมายกับประชากรที่สามารถติดต่อได้ถึงมีความแตกต่างกันยิ่ง เป็นปัญหาในความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เราจะศึกษา ในการวิจัยเชิงบรรยายโดยเฉพาะการสำรวจมักจะประสบปัญหาเพิ่มขึ้นในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบถาม ในกรณีนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบมา โดยกระจายไปตามตัวแปรที่สำคัญ เช่น เพศ แล้วเทียบสัดส่วนกับการกระจายของประชากรตามเป้าหมายว่ามีความใกล้เคียงกันเพียงใด

อนันต์ ศรีโลภา (2521: 16-18) พูดถึงงานวิจัยที่ดีว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. การวิจัยจะต้องมีความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) และมีความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity)
2. การวิจัยต้องเกี่ยวข้องกับ การเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่สำหรับจุดมุ่งหมายใหม่
3. การวิจัยจะต้องเกี่ยวข้องกับ การแก้ปัญหาโดยตรง
4. การวิจัยจะต้อง เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบ และมีเหตุผลในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การวิจัยมักจะเน้น เกี่ยวกับการพัฒนาทฤษฎีที่เชื่อถือได้ หรือเน้นเกี่ยวกับการค้นพบหลักเกณฑ์ต่างๆ
6. การวิจัยต้องการนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถในปัญหาที่จะทำ โดยเฉพาะ
7. การวิจัยที่ดีจะต้องมี เครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยงและความตรง
8. การวิจัยเป็นขบวนการที่มีเหตุผลและ เป็นปรนัย
9. การวิจัยเป็นขบวนการที่จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ไม่รีบร้อน
10. การวิจัยที่ดีจะต้องมีนักวิจัยที่มีความซื่อสัตย์และมีความกล้าหาญในการดำเนินการวิจัย
11. การวิจัยที่ดีจะต้องประกอบด้วย การบันทึกข้อมูล และการเขียนรายงานผลการวิจัยอย่างระมัดระวัง

ธีระ อาชวเมธี (2529: 29-34) ได้กล่าวถึงการพิจารณาโครงการหรือผลงานวิจัยเชิงประจักษ์ว่า อาจพิจารณาได้ใน 3 แง่ หรือ 3 มิติ คือ

1. มิติทางความรู้ (Epistemological Dimension) ซึ่งใช้พิจารณาข้อความที่จริงหรือเชื่อถือได้ (ซึ่งเรียกว่า "ความรู้") อันเป็นผลของการวิจัยว่าอยู่ในระดับใดดังนี้

1.1 ข้อความเฉพาะ (Particulars) เป็นข้อความที่กล่าวถึงสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่จำกัด ในเวลาจำกัดและสำหรับสิ่งจำกัด

1.2 กฎ (Laws) เป็นข้อความที่กล่าวถึงสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ในธรรมชาติที่มีขอบเขตของ สถานที่ เวลา และสิ่งที่กล่าวถึงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างกว้างขวางออกไปกว่าในข้อ 1.1

1.3 ทฤษฎี (Theories) เป็นข้อความหรือกลุ่มของข้อความที่ใช้อธิบาย และทำนายกฎ (Laws) ต่างๆ

2. มิติทางวิธีการ (Methodological Dimension) ซึ่งใช้พิจารณาว่าวิธีการวิจัยที่ใช้ในการได้ความรู้มา มีความซับซ้อนหรือยุ่งยากปานใด ซึ่งความยากง่ายในการได้ความรู้ (จากการวิจัยเชิงประจักษ์) ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับความรู้เสมอไป ความรู้ในระดับกฎ (Laws) ไม่จำเป็นต้องได้มายากกว่าความรู้ในระดับข้อความเฉพาะ

3. มิติทางประโยชน์ (Practical Dimension) ซึ่งใช้พิจารณาว่าการวิจัยนั้นจะให้ประโยชน์ได้มากเพียงใด

นอกจากนี้ ดร. นิยม ปุราคำ (2530: 2-3) ได้กล่าวถึงงานวิจัยที่ดีว่า ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. มี Research Content หรือ เนื้อหาสาระของการวิจัยที่ดีและน่าสนใจ

2. มี Research Method หรือ ระเบียบวิธีการวิจัยที่ดี และถูกต้องตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

3. มี Research Technique หรือ เทคนิค กลยุทธ์ กลวิธีการวิจัยที่ดีและสามารถใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ในองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 3 ส่วนของการวิจัย/งานวิจัยที่ดีมีข้อที่ควรนำสังเกตว่า แม้ผู้วิจัย/คณะวิจัยจะพยายามใช้ Research Method หรือระเบียบวิธีการวิจัยที่จัดได้ว่าเป็นระเบียบวิธีมาตรฐาน เช่น การใช้ระเบียบวิธีการสังเกตการณ์ (Observational Method) หรือใช้ระเบียบวิธีการทดลอง (Experimental Method) หรือแม้แต่ระเบียบวิธีการสำรวจ (Survey Method) หรือระเบียบวิธีการจำลองข้อมูล (Simulation) แต่ในการดำเนินการวิจัยจริงๆอาจให้เทคนิคการวิจัยที่แตกต่างกันและมีประสิทธิภาพต่างกันได้มาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาสาขาวิชา และพื้นฐานความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของผู้วิจัย และคณะผู้วิจัยเองอยู่มาก

ความพยายามในการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษา

หลักฐานที่แสดงถึงการรวบรวมงานวิจัยแต่แรกเริ่มนั้นพบได้จากคำรายงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วิจัยแห่งชาติ (ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเมื่อพ.ศ. 2507) ในเอกสารอัดสำเนาที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ว่า " พ.ศ. 2499 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติฉบับแรก มีอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์เป็นเลขาธิการสภาวิจัย... สภาวิจัยแห่งชาติในสมัยนั้นมีได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง กล่าวคือได้รับอนุมัติให้แบ่งส่วนราชการ แต่ไม่มีงบประมาณเป็นสัดส่วน ฉะนั้นงานของสำนักงานเลขาธิการสภาวิจัยจึงดำเนินไปได้เพียงการสำรวจผลวิจัยในส่วนราชการและองค์การต่างๆเท่านั้น" จึงนับได้ว่าการรวบรวมงานวิจัยของประเทศไทยนั้นได้เริ่มมีมาตั้งแต่พ.ศ. 2499 และต่อจากนั้นสภาวิจัยแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติก็ทำหน้าที่รวบรวมงานวิจัยเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ลักษณะการรวบรวมงานวิจัยในครั้งแรกที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินั้นเป็นการรวบรวมงานวิจัยไว้ในเอกสาร โดยบรรจุชื่อเรื่องของงานวิจัย ชื่อผู้จัดทำวิจัย ปีพ.ศ. ที่เริ่มจัดทำและเสร็จสิ้น และสถานที่ทำงานที่ผู้วิจัยสังกัด โดยจำแนกงานวิจัยตามสาขาวิชา สำหรับการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษา อันเป็นภาระหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติโดยตรงนั้น ปรากฏหลักฐานเป็นเอกสารรวบรวมงานวิจัยในครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2513 โดยทำการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษาในระหว่างพ.ศ. 2508 ถึง พ.ศ. 2512 ลักษณะการรวบรวมก็แตกต่างจากที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติรวบรวม คือ แทนที่จะมีเพียงชื่อที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเท่านั้น ก็ได้จัดให้มีการรวบรวมเป็นบทคัดย่อของงานวิจัยด้วยการจำแนกบทคัดย่องานวิจัยออกเป็นด้านๆ ได้แก่ ด้านปรัชญาการศึกษาและแนวความคิดทางการศึกษา ด้านงานบุคลากรในโรงเรียนและปัญหาของนักเรียน ด้านกิจกรรมทางการเรียน ด้านการทดสอบ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านความมุ่งหมายการศึกษา ด้านบริหารการศึกษา ด้านวิธีสอน ด้านหลักสูตร และด้านเนื้อหาวิชา ในขณะเดียวกันนี้กระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดให้มีการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษา ที่จัดทำโดยหน่วยงานต่างๆที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลักษณะการรวบรวมได้จัดทำเป็นเอกสารรวบรวมบทคัดย่อเช่นเดียวกัน เพียงแต่ต่างกันในเรื่องการจำแนกประเภท โดยจัดจำแนกประเภทงานวิจัยตามหน่วยงานที่ผลิต คือ แยกเป็นบทคัดย่องานวิจัยของกรมการฝึกหัดครู กรมศาสนา กรมพลศึกษา กรมวิชาการ กรมวิสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา คณะวิชาวิจัยการศึกษา สำนักงานทดสอบ สถาบันแห่งชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก และกองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

หน่วยงานที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนารูปแบบวิธีการรวบรวมงานวิจัยมาโดยตลอด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยเปลี่ยนแปลงจากที่เคยรวบรวมบทคัดย่อจำแนกตามองค์ประกอบต่างๆของการศึกษาเมื่อพ.ศ. 2513 มาเป็นการรวบรวมบทคัดย่อจำแนกประเภทตาม

ความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา กล่าวคือ จำแนกเป็นบทคัดย่อองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ก่อนโรงเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียน อาชีวศึกษา การฝึกหัดครู และอุดมศึกษา จนกระทั่ง พ.ศ. 2526 จึงได้พัฒนาลักษณะการรวบรวมงานวิจัยทางการศึกษา โดยเสนอเป็นบทสังเคราะห์ข้อความรู้ของงานวิจัยแยกประเภทตามองค์ประกอบทางการศึกษา

สำหรับในต่างประเทศ ซึ่งมีงานวิจัยเป็นจำนวนมาก ก็ได้พยายามรวบรวมและจัดประเภทของงานวิจัยทางการศึกษาไว้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่งานวิจัยดังกล่าว และเพื่อความสะดวกในการค้นคว้าของนักวิจัย หรือผู้ที่ทำวิจัย การรวบรวมหรือจัดประเภทของงานวิจัยนั้นมีทำกันหลายหน่วยงานและหลายรูปแบบ เช่น Educational Resources Information Center (ERIC), Education Index, Current Index to Journals in Education (CIJE), Dissertation Abstracts International และ Encyclopedia of Educational Research แต่ลักษณะการรวบรวมและจัดประเภทใน Encyclopedia of Educational Research (1969: VIT) ซึ่ง Robert L. Ebel เป็นบรรณาธิการนั้นน่าสนใจและมีการจัดประเภทงานวิจัยทางการศึกษาได้อย่างมีระบบโดยแบ่งงานวิจัยออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

CONTENT AREAS

- I. Foundation Areas
  - A. Developmental Psychology
  - B. Psychology of Learning
  - C. Human Behavior
  - D. Social Foundations
- II. Function Areas
  - E. Curriculum
  - F. Instruction
  - G. Special Education
  - H. Educational Measurement
    1. Research
- III. Subjects Areas
  - J. Tool Subjects
  - K. Cultural Subjects
  - L. Vocational Subjects
- IV. Personal Areas

- M. Student Personnel
- N. Teacher Education
- O. Teacher Personnel
- V. Administration Areas
- P. Levels of Education
- Q. School System
- R. School Administration
- S. Educational Finance
- T. Educational Facilities

ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์นี้มีผู้ศึกษาวิจัยมาบ้างแล้ว กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2507 จารุณี เตียตระกูล (ภรณ์ ศิริโชติ 2521: 3-4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์ ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยปีพ.ศ. 2502-2506 " โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รวมทั้งสิ้น 64 เล่ม เพื่อที่จะศึกษาว่านิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยดังกล่าวได้ทำวิทยานิพนธ์ประเภทใดและเรื่องใดบ้าง วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีความหนาเท่าใด ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์มากที่สุด และส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยานิพนธ์ส่วนมากเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทมากกว่าระดับปริญญาบัณฑิต โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโททั้งหมด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีทั้งวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาบัณฑิต ส่วนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาบัณฑิตทั้งหมด นอกจากนั้นผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง สำหรับความยาวของวิทยานิพนธ์ โดยเฉลี่ยแล้วของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 221-240 หน้า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 141-160 หน้า และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ระหว่าง 40-80 หน้ามากที่สุด

ในปีการศึกษาเดียวกัน ศรีสว่าง กริชนิทายากร (ภรณ์ ศิริโชติ 2521: 4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2502-2506 " โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เพื่อที่จะศึกษาว่า มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่างๆทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาสาขาใดบ้าง ผู้ทำเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาใด มีจำนวนเท่าใด และมีหลักสูตรในการศึกษาที่ปี วิธีที่ใช้ในการวิจัยมีอะไรบ้าง เพศของผู้ทำวิทยานิพนธ์ และจำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์เป็นอย่างไร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ทำวิทยานิพนธ์เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาบัณฑิตมากกว่าระดับปริญญามหาบัณฑิต โดยผู้ทำวิทยานิพนธ์เรียนหลักสูตร 2 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ หลักสูตร 2 ปีเทียบ และเรียนทางสาขามัธยมศึกษาที่สุด รองลงมา คือ สาขาบริหารการศึกษา ในการทำวิทยานิพนธ์ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมา คือ วิจัยเชิงทดลอง ส่วนจำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์ที่ทำนั้นอยู่ระหว่าง 61-90 หน้ามากที่สุด รองลงมาอยู่ระหว่าง 31-60 หน้า

ในปีการศึกษา 2513 นพธี คราประยูร ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาในระดับปริญญามหาบัณฑิต ของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ถึงปีพ.ศ.2511 " โดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 136 ฉบับ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร จำนวน 119 ฉบับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 13 ฉบับ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 24 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 292 ฉบับ เพื่อที่จะศึกษาว่า ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบใดมากที่สุด มีวัตถุประสงค์อยู่ในลักษณะใด ใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคใด สถิติที่ใช้อยู่ในระดับไหน วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เกี่ยวกับสาขาวิชาใดทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากถึง 2 ใน 3 ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และจำนวนมากถึง 2 ใน 3 เป็นการวิจัยประยุกต์ โดยที่นิยมใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลมากกว่าวิธีอื่นๆ เล็กน้อย ส่วนในด้านการใช้ระเบียบวิธีทางสถิตินั้นมีการให้สถิติสูงถึงขั้นทดสอบความมีนัยสำคัญมากกว่าครึ่งหนึ่ง เนื้อเรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เน้นหนักไปในสาขาจิตวิทยาและการแนะแนว มากกว่าสาขาวิชาการศึกษาอื่นๆ

ในปีการศึกษา 2521 ชูระวี ชัยกิจไทย ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2512-2520 " วิทยานิพนธ์ที่ทำการศึกษาเป็นวิทยานิพนธ์ของ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 105 เล่ม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 14 เล่ม รวมทั้งสิ้น 119 เล่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทของสถิติ ระดับกลุ่มประชากร และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย รวมทั้งเพื่อรวบรวมบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ สาขานิติศึกษาตั้งแต่แรกเริ่มของการจัดการศึกษา ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขานิติศึกษาในปีพ.ศ. 2512 ถึง 2520 ผลการวิจัยพบว่า หัวข้อวิทยา-

นิพนธ์ที่ทำกันมากที่สุด คือ เรื่องเกี่ยวกับการทดลองทางพลศึกษา รองลงมา ได้แก่ การทดสอบ และแบบทดสอบ หลักสูตร การบริหาร การเรียนการสอน แนวความคิดต่างๆ และการนิเทศ ตามลำดับ การวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อการประยุกต์เกือบทั้งสิ้น มีการวิจัยเพื่อใช้ในเชิงปฏิบัติการ เพียงส่วนน้อย และไม่มีการวิจัยบริสุทธิ์เลย ระเบียบวิธีที่ใช้ก็ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมาเป็นวิธีวิจัยเชิงทดลอง และวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่วนใหญ่ใช้การทดลอง รองลงมาคือ แบบทดสอบมาตรฐาน แบบสอบถาม มาตรการส่วนประมาณค่า แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้าง มาตรการส่วนวัดทัศนคติ การสัมภาษณ์ เอกสารและการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้สถิติที่เป็นค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม สหสัมพันธ์ ร้อยละ คะแนนมาตรฐาน และไคสแควร์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ครูพลานามัย นักเรียนมัธยม นักกีฬา นักเรียนประถม ผู้บริหาร และครูทั่วไป ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยนั้นส่วนใหญ่ มุ่งประโยชน์ด้านการเรียนการสอน รองลงมา คือ หลักและคุณค่าในการออกกำลังกาย การจัดอุปกรณ์สถานที่ การบริหารและการนิเทศ

ในปีการศึกษาเดียวกัน ภรณี ศิริโชติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519 " โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2508-2519 จำนวน 70 เล่ม เพื่อศึกษาว่า วิทยานิพนธ์เหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเป็นอย่างไร ใช้วิธีวิจัยและระเบียบวิธีสถิติแบบใด และศึกษาขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินข้อดีและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนศึกษาถึงความเหมาะสมในการใช้วิทยานิพนธ์ประกอบการเรียนและการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ขึ้นปริญญาโทบัณฑิต ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ในการวิจัยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) เพื่อใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงงาน โดยใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจมากที่สุด(ร้อยละ 80) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้อย่างน้อยหนึ่งวิธีพื้นฐานช่วยในการวิจัย ระเบียบวิธีสถิติที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในด้านขอบเขตเนื้อเรื่องของการวิจัยที่แบ่งตามเนื้อเรื่องและลักษณะงานห้องสมุด ปรากฏว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่อง ภูมิหลัง และเรื่องบริการผู้อ่านจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 22.86 รองลงมาคือ เรื่องทรัพยากรห้องสมุด (ร้อยละ 21.43) แต่ถ้าแบ่งขอบเขตเนื้อหาตามประเภทห้องสมุด พบว่าส่วนใหญ่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่ง (ร้อยละ 54.28) รองลงมามีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 24.28) เฉลี่ยโดยทั่วไป

แล้ววิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งข้อดีและข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์สรุปได้ดังนี้ ลักษณะวัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ส่วนลักษณะข้อเรื่อง ปัญหา นิยามศัพท์เฉพาะ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การย่อและการสรุปผลอยู่ในเกณฑ์ดี ลักษณะแบบการวิจัยและการวิเคราะห์ ข้อมูลจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ลักษณะเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ลักษณะรูปแบบของรายงานอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

ในปีการศึกษา 2523 ภัทรา พรประศาสน์สุข ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การสำรวจ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2486-2520 " โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตคณะต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งสิ้น 10 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี เกษศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์ จำนวน 2,638 ฉบับ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจจำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกเป็นรายปีและรายคณะ เพื่อศึกษาลักษณะของวิทยานิพนธ์ในด้าน จำนวนหน้า ประเภทของการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล ชนิดของโครงการ วิทยานิพนธ์ การได้และไม่ได้รับทุนอุดหนุน จำนวนเงินทุนที่ได้รับ ผู้ควบคุมการวิจัย/อาจารย์ที่ปรึกษา เกรดวิทยานิพนธ์ และวิธีการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบจำนวนวิทยานิพนธ์ จำแนกตามเพศ และอาชีพของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ และเพื่อทดสอบการกระจายของเกรดวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นของคณะครุศาสตร์ (48.14%) รองลงมาคือ คณะวิทยาศาสตร์ (12.24%) พาณิชยศาสตร์ อักษรศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เกษศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยมีการเพิ่มและลดจำนวนวิทยานิพนธ์ในลักษณะที่ไม่ใช่เส้นตรง ปีที่มีมากที่สุดคือ 2519 และน้อยที่สุดในช่วง พ.ศ. 2486-2504 ในด้านลักษณะของวิทยานิพนธ์นั้น ส่วนมากมีจำนวนหน้าประมาณ 124 หน้า จำแนกตามสัดส่วนร้อยละคือ เนื้อเรื่อง 73.15 บรรณานุกรม 3.25 และภาคผนวก 17.76 ประเภทของการวิจัยที่ใช้ส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (45.26%) วิธีการรวบรวมข้อมูลใช้การค้นคว้าจากเอกสารมากที่สุด (29.14%) งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นโครงการเดี่ยวขนาดเล็ก (98.29%) ไม่ได้รับทุนอุดหนุน (87.48%) และได้รับเกรด B หรือ Good (64.51%) เมื่อทดสอบการกระจายของเกรดกับโค้งปกติด้วยค่าสถิติไคสแควร์ ปรากฏว่าการกระจายของเกรดไม่เป็นโค้งปกติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .001 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ส่วนมากผู้ทำเป็นเพศหญิง (62.81%) และประกอบอาชีพในระหว่างทำวิทยานิพนธ์ (80.29%) ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษานั้นประมาณสามในสี่เป็นอาจารย์ในแผนกวิชานั้น

ในปีการศึกษา 2526 นิชัย ดลเสมอ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2506-2523 " วิทยานิพนธ์ที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 300 ฉบับ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขอบเขตหัวข้อและเนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์ ซึ่งแบ่งตามลักษณะการวิจัยทางโสตทัศนศึกษา และเพื่อวิเคราะห์ลักษณะต่างๆของวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ ประเภทของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยและภูมิภาคที่อยู่ รวมทั้งจำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์ด้วย นอกจากนี้ก็เพื่อรวบรวมวิทยานิพนธ์และจัดทำเป็นบรรณานุกรมชื่อเรื่อง ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ขอบเขตหัวข้อและเนื้อเรื่องที่ทำกันมากที่สุดคือ การวิจัยเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษาของสถาบันต่างๆ รองลงมาคือ การวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนและโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย รองลงมาคือ การวิจัยเชิงทดลอง ส่วนการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มีเพียง 1 ฉบับ ในการรวบรวมข้อมูลก็ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือมากที่สุด รองลงมาคือ การทดสอบด้วยแบบทดสอบ สถิติที่ใช้มากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย รองลงมาคือ ร้อยละ ในด้านตัวอย่างประชากรที่ใช้มากที่สุดคือ ครูอาจารย์ผู้สอนทุกระดับการศึกษาของสถาบันต่างๆ นักศึกษาปริญญาตรี และใช้น้อยที่สุดสำหรับนักเรียนระดับอนุบาล โดยส่วนใหญ่ตัวอย่างประชากรที่ใช้อยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนตัวอย่างประชากรในภาคใต้ใช้น้อยที่สุด ในด้านผู้ที่ทำวิทยานิพนธ์นั้น ส่วนใหญ่เป็นหญิง ซึ่งทำวิทยานิพนธ์ในช่วงปี 2518-2520 มากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงปี 2521-2523 และจำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์โดยเฉลี่ยคือ 139 หน้า

ในปีการศึกษา 2527 ชูชม ธรรมธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์" โดยทำการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับทุนรางวัลวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2526 รวม 19 เรื่อง และที่ได้รับทุนรางวัลดีเด่นจากทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514-2526 รวม 6 เรื่อง นอกจากนั้นยังสัมภาษณ์เจ้าของงานวิจัยดังกล่าวด้วย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ในการพิจารณาให้รางวัลงานวิจัยดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยที่ได้รับรางวัลและศึกษาผลวิจัยของงานวิจัยเหล่านั้น เพื่อศึกษาถึงที่มาของหัวข้อการวิจัย วิธีการบริหารโครงการวิจัย และหลักสำคัญในการดำเนินการวิจัยของนักวิจัย และเพื่อศึกษาทัศนคติของนักวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มคุณภาพงานวิจัย ตลอดจนแนวทางการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ สำหรับในด้านการวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัยนั้นพิจารณาในเรื่องของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเภทของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และแหล่งเงินทุนที่ได้รับ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใช้ในการพิจารณาตัดสินทุน

รางวัลนั้นเหมือนกันคือ เน้นในด้านมิติความรู้และมิติประโยชน์ของงานวิจัย งานวิจัยที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่เป็นการวิจัยประยุกต์ และใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้มากกว่า 1 วิธี วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การใช้เอกสาร (64%) ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยนั้นพบว่าดำเนินการไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้มากกว่า 1 วิธี วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การวิเคราะห์เนื้อหา (76%) แหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้ทุนในการทำวิจัยจากหน่วยงานของผู้วิจัยเอง และทุนจากต่างประเทศ (34.62%) จากการศึกษาถึงที่มาของโครงการพบว่า ผู้วิจัยได้หัวข้อจากตัวผู้วิจัยเองมากที่สุด ในด้านแนวทางการเพิ่มคุณภาพงานวิจัยทางสังคมศาสตร์นักวิจัยได้ให้ทรรศนะว่า ในการเลือกหรือกำหนดปัญหาในการวิจัย อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับหน่วยงานที่จะทำการวิจัย รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งสนับสนุนในการพัฒนานักวิจัยให้เพียงพอและควรจะเน้นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ในปีเดียวกัน วีรวรรณ ยุทธนากรชัย ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2513 ถึง 2526 " วิทยานิพนธ์ที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 344 เล่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของวิทยานิพนธ์ ว่าวิทยานิพนธ์เหล่านี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด และยังศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ ประเภทของงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการสุ่มตัวอย่าง แหล่งที่อยู่ของประชากร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการเขียนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการเขียนอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ยังเพื่อรวบรวมบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ดังกล่าวให้เป็นหมวดหมู่ ตามประเภทของเนื้อเรื่องที่วิจัย โดยจัดหมวดหมู่ดังนี้คือ เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหาร การนิเทศการสอน ตัวนักเรียน ตัวครู สภาพอาคารสถานที่ เกี่ยวกับโครงการต่างๆ และอื่นๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ที่ทำส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และส่วนมากใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนมากมักเป็นการศึกษาจากตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามโอกาสเป็นส่วนใหญ่ โดยให้การสุ่มแบบเจาะจงมากที่สุด ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ส่วนมากอยู่ในกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนมากใช้สถิติขั้นพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนการเขียนวรรณคดีที่เกี่ยวข้องนั้นเขียนตามลำดับเนื้อเรื่อง ในการเขียนอภิปรายผลส่วนมากเขียนเสนอข้อค้นพบโดยยกผลงานวิจัยที่ผ่านมาหรือทฤษฎีพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นประกอบ การเขียนข้อเสนอแนะส่วนมากเสนอแนะในทางปฏิบัติ หรือให้นำผลการวิจัยไปใช้

ในปีเดียวกัน ฌ็อง-ฌัก ปรอวิตเซอร์ ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2518-2526 " โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 120 เล่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 105 เล่ม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 12 เล่ม รวมทั้งสิ้น 237 เล่ม ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าวิทยานิพนธ์เหล่านี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด ประเภทของการวิจัยเป็นแบบใด การระบุประชากร ประชากร/หรือกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นอย่างไร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไหน สถานภาพของประชากรและ/หรือตัวอย่างประชากร ระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แหล่งที่อยู่ของประชากรเป็นอย่างไร ใช้อะไรเป็นเครื่องมือและทำการตรวจสอบคุณภาพอย่างไร ชนิดของข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างไร สำหรับด้านการจัดประเภทของเนื้อเรื่องนั้นผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น หลักสูตร หนังสือเรียน วิธีและเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล สื่อการเรียนการสอน พฤติกรรมของครูนักเรียน ปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การพัฒนาสมรรถภาพครู และสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมแล้ววิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิธีและเทคนิคการสอน ยกเว้นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ หลักสูตร หนังสือเรียน และสื่อการเรียนการสอนในปริมาณเท่าๆกัน ประเภทของการวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ยกเว้นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ไม่มีการระบุ ยกเว้นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรที่ส่วนใหญ่ระบุประชากรด้วย วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ศึกษากับตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ยกเว้นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสุ่มแบบผสม โดยตัวอย่างประชากรที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในสถานศึกษาใดสถานศึกษาหนึ่ง และศึกษาเกี่ยวกับระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ส่วนมากใช้แบบทดสอบ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใช้การหาค่าความยาก อำนาจจำแนก ความเที่ยงและความตรง ข้อมูลที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทั้งชั้นพื้นฐานและขั้นสูง เป็นส่วนใหญ่

ในปีเดียวกัน อัครีย์ สนั่นไหว ก็ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เช่นกัน โดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518-2526 จากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 54 เล่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 100 เล่ม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 13 เล่ม รวมทั้งสิ้น 167 เล่ม ทั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะของวิทยานิพนธ์ในด้านต่างๆ อันได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ประเภทของการวิจัย การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร รวมทั้งสถานภาพ ระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แหล่งที่อยู่ของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการ

หากคุณภาพของเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเนื้อหาทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ว่า มีลักษณะอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องใด ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง รองลงมาเป็นวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ส่วนงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ไม่มีเลย และงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยประยุกต์ รองลงมาคือ การวิจัยเพื่อใช้ในเชิงปฏิบัติการ การวิจัยบริสุทธิ์ไม่มีเลย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รองลงมาคือ แบบผสม ส่วนการสุ่มแบบมีระบบไม่มีผู้ใช้เลย โดยที่ประชากรเหล่านั้นเป็นนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ นิสิตนักศึกษา ในการทำวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ไม่มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระดับอนุบาลเลย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในต่างจังหวัด รองลงมาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือมากที่สุด รองลงมาคือ การใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบ และไม่มีการใช้เอกสาร การสังเกตโดยตรงและการสัมภาษณ์เลย คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ก็ใช้การหาความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเที่ยงมากที่สุด ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สถิติ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มมากที่สุด รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนโค้งควอร์ใช้น้อยที่สุด ในด้านเนื้อหาของการวิจัยนั้นส่วนใหญ่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ วิธีสอนและเทคนิคการสอน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล และศึกษาน้อยที่สุดในเรื่องของพฤติกรรมของครูและนักเรียน

ต่อมาในปีการศึกษา 2528 วีระศักดิ์ บรรณาธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหานิติ ที่มึเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา " โดยศึกษาวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัย 6 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 909 เล่ม ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหานิติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา เพื่อจำแนกประเภทของระเบียบวิธีวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทของสถิติที่ใช้ และกลุ่มประชากรของวิทยานิพนธ์ และเพื่อศึกษาผลสรุปของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ผลการวิเคราะห์พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ตามลำดับ โดยทำมากที่สุดในปี.ศ. 2524 ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด รองลงมาคือ การวิจัยเชิงทดลอง และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามมากที่สุด รองลงมาคือ แบบทดสอบและการสังเกต ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากกลุ่มประชากรที่เป็นนิสิตนักศึกษามากที่สุด รองลงมาคืออาจารย์สถาบันอุดมศึกษา และ

นักเรียน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางมากที่สุด รองลงมาคือ การวัดการกระจาย และสถิติอื่นๆ ในด้านผลสรุปของวิทยานิพนธ์พบว่า

ก. พื้นฐานอุดมศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการและความมุ่งหมาย ของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินงานบริการชุมชนและทำนุบำรุงวัฒนธรรม ความต้องการและ โอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข. หลักสูตรและการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับ หลักสูตร โปรแกรมการศึกษา การจัดประสบการณ์วิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การสร้างสื่อการเรียนการสอน แบบวัดและแบบประเมินผล การใช้ห้องสมุดของ อาจารย์และนิสิตนักศึกษาเพื่อประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย และการฝึกอบรมครูและ บุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครู

ค. การบริหารสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการบริหาร การ ดำเนินงานของผู้บริหาร การดำเนินงานกิจการนิสิตนักศึกษา การดำเนินงานห้องสมุด ค่าใช้จ่าย ลงทุนทางการอุดมศึกษา สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ สถานภาพและคุณวุฒิของอาจารย์ ขวัญและ ความพึงพอใจของอาจารย์ในการปฏิบัติงาน เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ทางการอุดมศึกษา และ การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

ง. นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับ ลักษณะของนิสิตนักศึกษาด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมและศีลธรรม ความสามารถ สมรรถภาพ ทักษะและค่านิยมที่มีต่อการเมือง การปกครอง การอาชีพ การสื่อสารมวลชนและสถานการณ์ทางสังคม การดำเนินงานกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา และปัญหาของนิสิตนักศึกษา

ในปีเดียวกัน อัจฉรา ตีลวัฒน์ ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหบัณฑิต ของภาควิชา วิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระหว่างปีการศึกษา 2510-2525 จำนวน 384 เล่ม ทั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะของวิทยานิพนธ์ในด้าน ประเภทของการวิจัย ประเภทของเรื่อง พื้นที่ที่ศึกษา ระดับการศึกษา แหล่งข้อมูลที่ศึกษา การสุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ และเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับผู้ทำวิทยานิพนธ์ในด้านเพศ อายุ อาชีพ การได้รับทุนอุดหนุน และระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย และมีเนื้อหาตรงตามสาขาวิชาที่มหบัณฑิตศึกษาอยู่ คือ สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิจัยการศึกษา สาขาสถิติการศึกษา และสาขาการ ศึกษาอนุกรมวิธานโรงเรียน มีงานวิจัยจำนวน 1 ใน 3 ที่ใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ศึกษา และมี นักเรียน นิสิตนักศึกษาเป็นแหล่งข้อมูล และมีงานวิจัยจำนวน 3 ใน 10 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระดับอุดมศึกษา งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีสุ่มแบบแยกประเภทมากที่สุด

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 3 ใน 10 ที่ใช้แบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติภาคสรุปอ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นวิทยานิพนธ์ที่วิเคราะห์ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ในด้านรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมากผู้ทำวิทยานิพนธ์มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ประกอบอาชีพระหว่างทำวิทยานิพนธ์ โดยการทำวิทยานิพนธ์นั้นไม่ได้รับทุนอุดหนุน และใช้เวลามากกว่า 1 ภาคการศึกษา

ในปีเดียวกัน จาริรัตน์ ประกแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษาในประเทศไทย " โดยทำการศึกษางานวิจัยด้านครุศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2502 ถึง 2526 จำนวน 793 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพในระดับพอใช้จำนวน 176 เรื่อง ระดับค่อนข้างดีจำนวน 209 เรื่อง ระดับดีจำนวน 322 เรื่อง และระดับดีมากจำนวน 86 เรื่อง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย และเพื่อบูรณาการผลการวิจัยด้านการครุศึกษาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกประเภทงานวิจัยในเชิงระบบของการครุศึกษาตามแนวโมเดล CIPP พบว่ามีปริมาณงานวิจัย ด้านสภาวะแวดล้อมของการครุศึกษา จำนวน 35 เรื่อง ด้านปัจจัยเบื้องต้นในการครุศึกษา จำนวน 83 เรื่อง ด้านกระบวนการของการครุศึกษา จำนวน 643 เรื่อง และด้านผลผลิตของการครุศึกษา จำนวน 53 เรื่อง ส่วนผลการบูรณาการผลการวิจัยพบว่า ในด้านการคาดคะเนความต้องการครูของประเทศ ไทยมีงานวิจัยทั้งสิ้น 7 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและเป็นการคาดคะเนความต้องการครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกัน บางส่วนมีความต้องการครูในอัตราที่เพิ่มขึ้น บางส่วนมีความต้องการครูในอัตราลดลง ด้านการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้แก่ นักศึกษาระดับ ป.ศ. ชั้นสูง ด้วยวิธีสอนแบบค้นพบและวิธีสอนแบบบรรยาย มีจำนวนงานวิจัย 15 เรื่อง ผลการวิเคราะห์แบบเมตต้าพบว่า โดยทั่วไปแล้วยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า วิธีการสอนแบบค้นพบให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีการสอนแบบบรรยาย และเมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาครูที่มีผลสัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ พบว่าวิธีสอนแบบค้นพบให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย ด้านปัญหาการฝึกสอน มีจำนวนงานวิจัย 22 เรื่อง ส่วนใหญ่ผลิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัญหาการฝึกสอนที่เป็นปัญหามากและสอดคล้องกันในงานวิจัยจำนวนมาก คือ การขาดทักษะในการเลือกและใช้วิธีสอนที่เหมาะสม ความลำบากในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม ความลำบากในการวางแผนการสอนระยะสั้นและระยะยาว ความลำบากในการควบคุมชั้นเรียนให้มีระเบียบวินัย และอาจารย์ที่เทศกัทั้งฝ่ายคณะ และฝ่ายโรงเรียนไม่มีเวลาเพียงพอให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอน ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จจากการครุศึกษา มีจำนวนงานวิจัย 29 เรื่อง ส่วนใหญ่ผลิตโดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยส่วนใหญ่สอดคล้องกัน คือผู้สำเร็จจากการ

ครุศึกษาส่วนใหญ่มีผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับดี

จากการศึกษารวบรวมคดีที่เกี่ยวข้องในด้านการวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งมีทั้งหมด 14 เล่ม พบว่า การวิเคราะห์งานวิจัยจำนวน 13 ใน 14 เล่ม เป็นการวิเคราะห์เฉพาะในสาขาใดสาขาหนึ่งทางการศึกษา อันเป็นสาขาวิชาที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์ศึกษาอยู่ ได้แก่ ผลึกษาบรรณารักษศาสตร์ โสวัตทัศนศึกษา การศึกษาวิทยาศาสตร์ การศึกษาคณิตศาสตร์ ประถมศึกษา อุดมศึกษา วิจัยการศึกษา ครุศึกษาและสังคมศาสตร์ ส่วนอีก 1 เล่ม เป็นการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์จากคณะต่างๆทั้งทางด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยงานวิจัยแต่ละเล่มให้ความสำคัญในการวิเคราะห์งานวิจัยในด้านที่แตกต่างกัน ซึ่งแล้วแต่จุดมุ่งหมายของผู้วิจัย แต่สามารถสรุปสิ่งทีงานวิจัยเหล่านี้ศึกษาได้ดังนี้ คือ

ด้านการวิเคราะห์สภาพของผู้ทำงานวิจัยและงานวิจัย พบว่า มีการศึกษาเพศของผู้ทำงานวิจัยทั้งสิ้น 5 เล่ม ผลที่ได้พบว่า ผู้ทำงานวิจัยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 4 เล่ม ในด้านอายุของผู้ทำงานวิจัยมีเพียงเล่มเดียวที่ศึกษา ด้านสภาพการทำงานของผู้ทำงานวิจัยมีการศึกษา 2 เล่ม ผลคือ ส่วนใหญ่ผู้ทำงานวิจัยมีงานทำแล้ว มีการศึกษาระดับของงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ผลที่ได้คือ มีวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาตรีมากกว่าปริญญาโท 1 เล่ม และระดับปริญญาโทมากกว่าปริญญาตรี 1 เล่ม ศึกษาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 1 เล่ม ศึกษาแหล่งเงินทุนจำนวน 3 เล่ม ศึกษาจำนวนหน้าของงานวิจัย จำนวน 4 เล่ม ศึกษาคุณภาพของงานวิจัยจำนวน 3 เล่ม และศึกษาสาขาที่ทำวิจัยจำนวน 3 เล่ม ผลที่ได้คือ ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขา จิตวิทยาและการแนะแนว รัฐประศาสนศาสตร์ และมัธยมศึกษา

ด้านการวิเคราะห์ลักษณะของการวิจัย ได้มีการวิเคราะห์ใน 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 เนื้อหาของงานวิจัย

เนื้อหาของงานวิจัย จำนวน 7 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับ วิธีและเทคนิคการสอน และม้งานวิจัยเพียงอย่างละ 1 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่แล้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การทดลอง ภูมิหลัง และการบริการผู้อ่านของห้องสมุด งานโสตทัศนศึกษาของสถาบันต่างๆ และสื่อการเรียนการสอน

ด้านที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 11 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 7 เล่มที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด และมี 1 เล่มที่ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 5 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 4 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์ พบว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นการวิจัยประยุกต์ มีเพียงเล่มเดียวที่ผลการวิเคราะห์พบว่า

ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงงาน

ด้านที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่าใช้การค้นคว้าจากเอกสาร และมีจำนวน 1 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่าใช้การทดลอง

การสุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้วิธีสุ่มแบบไม่เป็นไปตามโอกาส มีงานวิจัยจำนวน 1 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้วิธีสุ่มแบบแยกประเภท

ประชากร จำนวน 7 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 6 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ประชากรที่เป็น นักเรียน นิสิตนักศึกษา มีเพียงเล่มเดียว ที่ส่วนใหญ่ใช้ครูเป็นประชากรในการวิจัย

ระดับการศึกษา จำนวน 6 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา งานวิจัยจำนวนอีก 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีงานวิจัยจำนวนอย่างละ 1 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์ พบว่าส่วนใหญ่ศึกษาในระดับประถมศึกษา ทุกระดับการศึกษา

พื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 5 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ที่ศึกษาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ที่ศึกษาเป็นสถานศึกษา และมีเพียงเล่มเดียวที่ผลการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ที่ศึกษาอยู่ในต่างจังหวัด

ด้านที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 9 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 3 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และอีก 3 เล่มที่ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือ มีจำนวน 1 เล่มที่พบว่าส่วนใหญ่แล้วใช้แบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือ และมีงานวิจัยจำนวน 2 เล่มที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องมือ

ด้านที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 9 เล่ม มีงานวิจัยจำนวน 4 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้สถิติขั้นพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง มีงานวิจัยจำนวน 4 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้สถิติขั้นสูง มีงานวิจัยจำนวน 1 เล่ม ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่แล้วใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

นอกจากนั้น มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่มที่ศึกษาผลของงานวิจัย และมีงานวิจัยจำนวนอย่างละ 1 เล่มที่ศึกษาเกี่ยวกับ ประโยชน์ของการวิจัย การเขียนวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ชนิดของข้อมูล

(ปฐมภูมิ, ทุตติยภูมิ) และทำการบูรณาการผลการวิจัย

จะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เฉพาะแต่ละสาขาทางด้านการศึกษา ซึ่งไม่ได้ภาพรวมของงานวิจัยของคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิเคราะห์ลักษณะข้อความรู้ของงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของสภาพงานวิจัยดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะครุศาสตร์ในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวางแผนพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย